

Izjava vsak ponedeljek, sredo in petek. Velja za celo leto 30 lir, za pol leta 15 lir, za tri mesece 7 lir 50 stot., za en mesec 2 lir 50 stot. Naročila se sprejemajo vsak dan, a naroča naj se tako, da poteče rok naročbe ob koncu meseca. — Posamezna številka 20 stot. — Uredništvo in uprava: Trst, via delle Zudecche št. 3. Telefon 19-50 in 588. — Dopisil naj se pošljejo na uredništvo. Neprankirana pisma se ne sprejemajo; rokopiisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo v širokoti črne kolone 67 mm. Finančni oglasi po 1 liru; osmrtnice, zahtevali, postavnice, vabila po 80 stot.; trgovski in obrtniški oglasi po 60 stot. — Plača se na pred, po postavnici. — Oglase sprejema Inzeratni oddetek „Dela“.

DELO

Rešite človeško resnico s tem, da rešite in odkrijete Rusko. Zavedajte se, da bodo prihodnja pokoljenja sodila posteljake naše dobe po tem, so se li dolgnili v tem odločilnem trenutku, da zakličejo: Ne! Henry Barbusse

V Trstu, v ponedeljek 13. septembra 1920 GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE V JULIJSKI BENEČIJI Leto I. - Štev. 49.

Poslednja borba proti režimu

V petek zjutraj je stalo mesto pod vrisom dogodkov prejšnjega dne. Pobjoi ob priliki pogrebne spreveda, povzročeni po izpadih »fascistovske« druzhali, brezobzirno potonjanje vojaških oddelkov, glasovi o neustavljivi in izvršeni aretaciji, vse to je razburljivo vplivalo na delavstvo. Zlasti v okraju, ki je bil pozorišče, blesnih spopadov preteklega dne, je živel spomin na grozodejstva, ki jih je zavrnilo zdržanje oblasti in njenih opredeljenosti. V srch neposrednih očitvidcev žalostnega dogodka je gorel ogenj svete jeze.

Delavci šentjakobskega okraja se niso vrnili na delo. Sirene ladjedelnice so zaman tušile; delavnice so ostale prazne. Trgovine pri sv. Jakobu so bile zaprte. — V nižjem delu mesta so bile trgovine odprte. Tudi delavci nekaterih delavnic so se podali na delo.

Kljub veliki razburjenosti se je delavsko ljudstvo zadržalo mirno, dostojno. Obnašalo se je spodobno resnemu položaju. V prvih predpoldnih urah se je zdelo, da zavzame življenje tudi v šentjakobskem okraju normalno lice. Takrat se ni vedlo še pri sv. Jakobu, kaj se dogaja v bližnjem kraju, imenovan »Campanelle«, kjer se nahajajo dva socijalistična »kulturna krožka« (Circolo di cultura). — Tam nastali konflikti je ostal osamljen, in bil je označen z vestjo, fascisti so prišli v one kraje na izlet. Mesto tega pa je pridnel tja avto kraljevih stražnikov, ki je bil pomotoma napaden strani stoletni mladeničev. Ne bi prišlo do drugih incidentov, niti bi se pozneje ne obžalovalo nastalih dogodkov, ako bi se ne ravnilo tako brezmišlno. Kadar pa je ljudstvo doznalo, da je okraj obkoljen od številnega vojsništva, v širokem okraju, kakor bi se hotelo zapreti okraj, takrat se je započelo pri sv. Jakobu živo gibanje med ljudstvom, ki se je balo tretjega napada strani »zaslužence« — kraljevske straže. Ta je prišlo in izid tega je znan. Začela je z znanim civilnim sistemom razganjanju ljudstvo. Na tak način vadrževati red, pomeni izživati nered, kar daje mesto žalostnim dejanjem, ki so temu sledila.

Po nekaterih šentjakobskih ulicah je napravilo ljudstvo barikade, da se zavaruje pred napadi kr. straže in druge sile. Barikade so bile zgrajene s prevrnjenimi vozovi, s tramovjem, zaboji, s kamenjem. Nad zgradbami so plapolale rdeče zastave. Sveteli so se napisli: »W. Lenin«, »Avanti«, »Popolo della riscossa«. Okoli barikad so se zbirali tudi radovedni ljudje. — Med istrsko ulico in salezijsko cerkvijo je bil postavljen kordon karabinerjev. — Napetost je bila velika. Vendar ni prišlo še do spopada.

Tako je potekel čas do 16 ure, ko se je ljudstvo začelo zbirati k imovizirnemu zborovanju. Na zborovanju sta govorila sodruga Malatesta in Visnicher, inž. Bufolini za republikance in še drugi, ki so vsi mirni duhove. Govorniki se je posrečilo, da so prepričali mladino na barikadah, da bi bil vsak odpor zamen in brezmišlno. Mladeniči so se umaknili, spraznili so postojanke in pustili so za sabo napravljene barikade.

Medtem, ko so mladi delavci s težkim srcem zapuščali bojno polje, se je odpravljala na Oberdanov trg kazenska ekspedicija, oborožena s puškami, streljanci in topovi. Brigada Sassari naj uduši odpo: šentjakobskega proletarijata. Nad 30 avtomobilov vojsništva, spremljanega od civilnih detektivov in fascistov je oddiralo proti sv. Jakobu. Brezdelna golazen tržaške gospode, je lekor brezumno aplavdirala vojsništvo. Zdelo se je, kakor da bi bila domovina res v nevarnosti.

V času, ko so pridirjali avtomobili na šentjakobski vrh so bile barikade že popolnoma zapuščene. Vseeno je bil nanje zaukazan topovski ogenj. Od dani so bili trije strelci, ki so razrušili preostanke barikad in vzdignil goro prahu. Topovskim strelom je sledilo streljanje iz streljnih pušk. — Zatem se je pričela divja gonja po celem šentjakobskem okraju. Na vsako najnevarnejšo osebo, ki se je ljersobodi pokazala očem vojsništva se je vsula toča ognja. — Mrhvi je par obse. Ranjenih je zopet večko število. — Aretacije so se vršile na veliko. Vojsništvo je vtralo v hiše šentjakobskega in Magdalenskega okraja in na avtomobilih je odpeljalo vse kar se je zdelo le količjak sumljivega. Moške so aretirali kar od kraja. Več družin je oropanih vseh možkih članov.

Ranjeni in mrtvi.
Matevž Krescvič, 72 let star, stanujoč na Campo S. Giacomo 17, umrl.
Romeo Primožič, 40 let star, stanujoč v via Settefontane 292, umrl.
Karmela Zagodnik, 20 let stara, stanujoča v via Paolo Diacono 7, umrla.

Fran Tinta, 34 let star, stanujoč na Campo S. Giacomo 16, ranjen.
Ivan Battiston, 50 let star, stanujoč pri sv. Mariji Magdaleni zgornji, Montebello 270 (Collud), ranjen.
Kr. stražnik Fogagnari Salvatore, 22 let star, ranjen.

Cetovodja Antonio Sassa, 20 let star, iz brigade Sassari, rojen v Villarmeno, Sardinija. Na povratku v vojsništvo je bil od dveh mladeničev ustreljen v trebuh, ker se jma je branil izročiti orožje.

Z lažnimi ranami: Leopold Mačina, Franc Celja in R. Primožič.
Radi izjemnega stajna so vsi pogrebni sprevidi do nadaljnjega prepovedani.

Razvedanje socijalističnih ustanov.
V petek krog 18 ure je vdrla velika množina vojsništva, zdi se, da je bila med njimi tudi kakka mešana oseba, v tri lokale »Kulturnega krožka«, »Spartaco«, pri sv. Jakobu in v bližnjo gostilno, in krat vse popolnoma zaklenjeno in zapuščeno, in so razhajali vsako stvar in dozdnevno so tudi oni odnesli vino in druge predmete iz gostilne.

Neravno, da je bilo dejanje dovršeno z navad. vandalsko besnostjo, ki je že legendarna. Stvar je povzročila globok vris v vseh omelečnicah, ki so tako spojeni s svojim krožkom. Obveščeni smo, da so hoteli kr. stražniki in karabinjerji razrušiti tudi kinematografski gledališče »Krožka za socijalni študij«, ampak bilo jim je odvetojavno od poročnikov, ki jih je vodil.

Soboto zjutraj.
Delavstvo se je odzvalo pozivu svojih organizacij, četudi proti svoji volji. — V Tržič je odšlo okoli 20 delavcev, v Milje nobeden. V ladjedelnici sv. Marka so delavci povzeli delo. Manjkali so samo delavci, katerim ni bilo do dela, ob spominu na množico svojih zaprtih sodrugov. V Lloydovem arzenalu so manjkali vsi delavci iz Milje. — V plinarsko je došla le polovica delavcev. — Parniki v Istri, so začeli svojo redno službo. Potnikov pa je zelo malo.

Bombe v inseratnih uradih »Lavoratorja«.

Ko so prišli uslužbeni inseratnih uradov »Lavoratorja« na borznen trgu v urad so našli pisarno, ki je na strani ul. Beccherie, vso razd.; okna razbita in tla pokrita z zidnimi odpadki. V steni, ki loči urad od vhodne veže hiše v via Beccherie št. 14 je bila vdrtla luknja, skozi katero so napadali nabrže vrgli dve bombi v urad. Ena teh se je razpočila v pisarni, kjer je razbila šipe in odkrnila zidovje. Druga bomba namenjena prostoru, kamor prihaja občinstvo, se ni razpočila. — Urad je bil zaprt. — Napadali z bombami so mogli izrabiti čas prejšnjega popoldneva, ko so bili uradi zaprti. — Na lice mesta je prišel inspektor Denipoti, ki je storil zastražiti nerazpočeno bombo, do prihoda komisije.

Razhajenje tega urada, spada v eno vrsto z razrušenjem obeh krožkov pri sv. Jakobu. »Delavske zbornice«, in z napadom na sodr. Passigija. Vse to je delo enih in istih ljudi, ki mislijo z razvedanjem uradov in poštiva, zatreti zavest tržaškega proletarijata. Bedasto početje! Povračilo gotovo ne izostane.

Generalni civilni komisar za zasedeno ozemlje.

V zmislu odloka od dne 24. julija 1919. Upoštevač posebne zahteve javnega reda UKAZUJE sledeče:

Vsi javni lokali se morajo zapreti ob 21. uri.

Po 22. uri je prepovedano meščanom hoditi po javnih ulicah in trgih. Prestopki naredbe se bodo kaznovali po zakonu.

Ta naredba stopi v veljavo takoj. TRST, dne 10. septembra 1920.

Generalni civ. komisar
MOSCONI.

VESTI IZ ITALIJE

Apel turinskih tovarniških svetov italijanskemu proletarijatu.

TURIN, 9. (Izvirno.) Uradni odbor tovarniških svetov Turina je izdal na italjanski proletarijat sledeči apel:

Delavci Italije!
Gibanje kovinskih delavcev je naštopilo v novo in komplirano fazo. Novi pripetljaj pridejo morda iznenada, in resnost trenutka nam svetuje pozornost in pripravljenost.

Mi vemo, da se kovinski industrijalci načelovani od neodgovornih špekulantov, igrajo v vsem in z vsem, s mo, da ne popustijo na zahteve sindikalnih (strokovnih) organizacij.

Kovinski proletarijat cele Italije se je polastil tvornice šele potem, ko je že upotabil vsako sredstvo, da vzdrži borbo na sindikalnem polju. Povzeje dela se je izvršilo povsod z največjo rednostjo z bog izvrstne delavnosti notranjih komisij in tovarniških svetov.

Kovinarji, tehnični delavci in uradniki!
K r ste vi dovršili je prvi korak k uresničenju komunistične družbe; viharni trenutek, ki prehlitva zgodovino vam pravi, da razredni boj ni omejen na pridobitev boljše mezd, ampak težji za razlativijo in neposredno upravljanje tovarne, polja in za svobodno zmenjavno pričelkov neposredno po proizvajalcih. Branite in utrdite se v postojankah, ki ste jih tako namušeno osvojili.

Če ne bodo doprinešene žrtve brezplodne, povzročite, da bo osvojitve tovarne cilj vsakega ročnega in umstvenega delavca-proletarca, povsotei sa to vaše delo tovarniškim svetom. Zdvana zaželjeni sadovi poslanje, resničnosti, ako bodete znači dajati in sprejemati nasvete in nauke na vsakem bojnem mestu, dokler se bo moglo potroiti to, kar se je drugim do danes zdelo utopi: »proizvod proizvajalcu«. Vaša zrelost in vaša praktična izkušnja bod ta vam vodnik v tem občutljivem času.

Proletarci cele Italije!
V pričakovanju dogodkov, ki se morajo v sedanjem sporu, iz enega trenutka do drugega, por-diti, pripravite se, da z vsakim sredstvom vzdržite borbo, da zmagate v bitki, v katero vtegnete biti vsi poklicani.

Vsak oddetek izvoli lastnega predstavnika, vsak delavec lastnega komisarja, pripravljene ga, da prevzame »sako odgovornost za občo: tivar. Stvorite povsod »Tovarniški svet« in bodite pripravljani na vsak dogodek za triumfirajoč pohod nasproti komunistični družbi.

Uradni odbor tovarniških svetov.

Kovinarji ne zapustijo svojih pridobitev

RIM, 10. (V.) Do tega trenutka manjkajo še vesti o pogajanjih v Milanu, ki jih vodi prefekta Milana in Turina, poverjena od Giolittija, da poskusita rešitev vprašanja.

Govorili smo z osebami, ki stoje zelo blizu ministristva dela in zvedeli smo, da se ne zna ničesar o tem, kar se dogaja v Milanu. Uradni listi pravijo, je ta vrsta zakrivnja strani industrijalcev nastala zbog Giolittijevega posredovanja v dvojnemih pogovorih, ki je polkazal zastopnikom industrijalcev potrebnost tako,šnje rešitve spora že pred sestankom, da se prepriči vpliv notranjega položaja države na zunanjo politiko. Ampak delavci vedo izborni odgovoriti na igro časopisja in industrijalcev in se ne pustijo vplivati ne ustrašiti od nobenega načina prevladovanja in nasilja. To je morda nova oblika postritve borbe v trenutku v katerem so industrijalci na potu, da prenehajo z odporom; in ta postritev je prvi in edini vzrok sedanjega konflikta.

V Rimu ostaja medtem miren položaj v vseh zasedenih zavodih. Ne zapušajo se tako lahko pridobitve, ki nosijo v sebi kal resnične revolucije. Ne pripušta se osvovljenih postojank jezi reakcij in tlakiteljev. Na njih je zasajena rdeča zastava lastnih pribornih pravic.

Tovarniški sveti so zmeraj pripravljani in pozorni in znajo voditi delo in odpor!

V tovarnah je neprestano prihatanje in odhajanje sodrugov, ki hodijo neprestano pozdravljati svoje sodruge in jim izražati svoja voščila v borbi.

V Milanu zasedeni še drugi zavodi

MILAN, 10. (L.) Danes zjutraj so bili zasedeni tudi zavodi kemičnih snovi in oni industrije. Ob 9.30 uri

so začele sirene Pirellijevega zavoda nenadoma silno tuliti. Na ta znak so vsi delavci raznih oddelkov zapustili delo in med vzdikanjem »Živel socijalizem«, »Živel komunizem« so se raztrosili po dvoriščih, javljajoč, da si osvobodijo zavod. Enak prizor se je odigral v zavodu Erba v via Marsala. Malo zatem ob 10 se je završila prilastitev drugih zavodov, med njimi zavoda Hutchinson in kasneje vseh tovarn obuvala v Lombardiji.

V trenutku, v katerem vami telefoniram, zborujejo v delavski zbornici vsi voditelji kovinarskega gibanja, socijalistični poslanci, strankino vodstvo in višji odposlanci organizacij.

V Turinu mir, disciplina in delo.

TURIN, 10. (G.) Dan v kovinskih tvornicah Turina je prešel brez pomembnih incidentov. V centru »Fiat«-tovarne se je odločil tovarniški svet da začne s prodajo zadnje produkcije. Prodajajo se bo za drugam, kmotem in vsem zasebnim meščanom, ki bi hoteli kupiti. Kmetje bodo dali poljske prideleke v zameno za stroje, zadržge bodo zamenjale blago, katerega proizvajajo ali prodajajo, zasebni meščani bodo plačali v gotovini. — Dames so se dogodile druge zasedbe. Tekstilni delavci so si prilastili desetero večjih zavodov našega mesta. V večerj zasedenih zavodih se delo najbolje razvija in produkcija se je občutljivo povečala.

Kljub glasovom bližnjega sporazuma, niso delavci jenjali z intenzivnim pripravlanjem za vojaško obrambo zasedenih zavodov.

Včeraj zvečer je napadla dvajsetorica oboroženih oseb, ne zna se, ali policistov ali civilno preoblečenih arditov, tovarno Begougnan in Tedeschiojevo tovarno gumijari; napad je bil odbit. Delavci so ponovno streljali na napadalce, ki so jeli bežati. Dan za dnem raste število tehnikov in upravnih uradnikov, ki stopajo v službo. Odsotni uradniki so bili nadomeščeni z delavci. Mnogo železniških, poštinih in uradnikov drugih kategorij, ki niso v boju, posveča dnevno štiri ure delu v delovstvu upravnih uradov po delavcih zasedenih tovarn.

Na kratko: položaj je ustaljen in miren; delo se povsod marljivo vrši; povsod ustanavljane tovarniških svetov in odločna borba za zmago.

Železničari ovirajo odhod kr. straže in čet v gornjo Italijo

BOLOGNA, 10. (L.) Sestal se je glavni svet železničarskega sindikata, da pretresa vsled kovinarske gibanja nastali položaj. Člani sveta, ki so se udeležili včeraj se vršeeega sestanka v Milanu so se vrnili prošlo noč.

Dames zjutraj je dal sindikat navodila osobu, da se prepriči vsak odhod kraljevih stražnikov, karabinerjev ali ne večjih oddelkov vojsništva v zgornjo Italijo.

Prvi klici »vlak stoji« so bili na naši in parmski postaji.

Manifest internacionale Italij. socijalistični stranki

DUNAJ, 10. (L. W.) — »Korespondenca Rosta« objavlja manifest izvrševalnega odbora III. komunistične internacionale v Moskvi, ki je nastavljen na italijansko socijalistično stranko. Manifest poziva stranko, da preide k čiščenju, izključujoč reformistične elemente, na način, da bo italijanski proletarijat postal najbolji bataljon mednarodne proletarske armade.

Rusko-poljska vojna

Boj se je zopet razvel.

DUNAJ, 10. (L. W.) Neka radijobjezbojavka iz Moskve pravi, da je ruska delegacija za premirje in za mir s Poljsko odšla v Rigo.

Druga radijobjezbojavka z dne 9. t. m. vsebuje sledeče pomečlo o vojaških operacijah rdeče armade: V pokrajini Grodno se bitka nadaljuje: vzhedno Novega dvora in severno Ruznice so prestregli peskus sovražnika, ki je hotel pridirati proti Belovješču; pri Brest-Litovsku vroči boji za postajo Sabina. V ekletki Vladimirja Volinskega, smo odbili sovražen poskus, prekoračiti Bug. Pri Rohatnu je naš protinapad zadal sovražnikom težke izgube; zaplenili smo mnogo streljnih pušk in 350 vjetnikov. Na Krumu, postajajo boji zmeraj bolj ostri.

Mirovna pogajanja.

VARSAVA, 10. Zastopnik poljske vlade Kamijenijski, je poslal Cicerinu noto, v kateri pravi, da dovoljuje letska vlada vsako garancijo glede svobodnih zvez. — Cicerin je naznačil imena pooblaščenec: prvi bo Joffer; drugi Demetrij Caharijevič Nesujlon, peljedelski komisar; tretji Leonid Leonidjevič Obolaski, član finančnega komisarijata.

Poljski ujetniki za Rusijo.

MOSKVA, 9. (R.) Okoli 1600 poljskih vojnih ujetnikov je obdržalo zborovanje, na katerem je rekel eden izmed govornikov: »Sedaj razumemo vse nesramnosti poljskega imperijalizma.«

Ujetniki so objubili, da se bodo borili ob boku ruskih bratov, dokler ne bo revolucija triumfirala tudi na Poljskem.

Pred rešitvijo prevoznega vprašanja v Rusiji.

KOPENHAGEN, 9. (Izvirno.) Sovjetski komisar Lomonosov, vrnivši se iz Rusije, je bil interniran od nekega urednika lista »Politiken«. Lomonosov je izjavil, da je pri nekem nemškem industrijskem konzorciju kupil 2000 lokomotiv; konzorcij se je obvezal, da jih bo izročil v teku 11 mesecev 1000 lokomotiv se gradi v Stokholmu in 2000 je naročenih v Ameriki.

Jugoslovensko prodiranje v Albanijo

RIM, 11. (V.) — Glasovi vesti iz Albanije je tam položaj zmeraj težji, ker se nadaljuje prodiranje jugoslovenskih čet. — Del tih čet, došlih iz Dibre, je stopil v dolino reke Mati in se nahaja 5 ur od morja. — Cilj Jugoslovenov je Tirana in Drač.

Politični vestnik

Spremembe v Italijanski diplomatski službi. Odločene so bile sledeče spremembe: Garro: je imenovan poslanikom v Carigradu; di Carrobo, po pomočni minister iz Kopenhage na Haag; Aldovrandi iz Haaga v Sofijo; Caraccio di Castagnelo, imenovan polnomočnim ministrom v Budimpešto; Aloisi, imenovan polnomočnim mi-

nistrom v Kopenhagen; Durazzo je poverjen s posli o Pekingu; Maissa je imenovan gubernatorjem Rodov v Castellrosso; Cerutti, poslanski svetnik, imenovan političnim agentom v Tiflis; Viganotti Giusti, poslanski svetnik, imenovan diplomatskim agentom v Tanger; Catalani, poslanski svetnik, imenovan vodjem legacije v Bogota; Rinella, prejšnji diplomatski agent v Tangerju, imenovan italijanskim zastopnikom v medzavezniško komisijo v Bulgarijo.

Domaci vestnik

Dev strela s samokresom v cerkvi novega Sv. Antona

Včeraj popoldne ob 4. je bilo videti v ulici Bollini polno prestrašenih ljudi v begu izven cerkve sv. Antona. Mnozica se je gnetla ob vratih z grozno obrazu tako, da je bila marsikateri v nevarnosti za življenje. Politični komisar Colombo je takoj prihrumel na lice mesta in konstatiral sledeče:

Duhovnik Guštin je pridigal slovensko. Nenadoma je vdrla v cerkev skupina mladeničev koraškoč vojaško ter se vstavlja sredi cerkve. Ze to je prestrašilo navzoče. Toda strah se je spremenil v grozo in teror, ko sta v templu zagrmela dva strela revolverja.

Približno 200 navzočih je takrat zbežalo proti izhodom, pustivši klobuke, dežnike in drugo na tleh. Pridigar, ves prestrašen se je skrjal na stopnicah prižnice med tem sta dva vojaško oblečena mladeniča preskočila spovednico in prišla do prižnice. Vrata so bila zaprta. Ona dva pa sta zahtevala naj otvori, da ga aretirata.

V tem času pa je prišla policija in odvredla duhovnika na policijo, kjer so ga takoj izpustili. Med tem časom so se mladeniči, nenadlegovani, oddaljili.

Ce bi bila cerkev polna ljudstva bi gotovo prišlo do večje nesreče.

Po mestu se je vest o dogodku takoj razširila in na različne načine komentirala.

Fascisti in javni red. Včeraj so fascisti dobili dovoljenje, da grejo v Rencchi proslavljati obletnico D'Annunzijevega pohoda v Reko. Bilo jim je prepovedano vstaviti se drugod. Teda šli so v Tržič in Zagreb (Montefalcone in Sagredo) ter streljali in terorizirali dotično mirno prebivalstvo, ki je bilo prisiljeno se skriti in se zakleniti v hiše.

Občinski urad za posredovanje dela nam podaja pregled svoje delavnosti, iz katerega izhaja, da je bilo koncem meseca julija vpisanih 224 delavcev, 35 vjencev, 9 delavk in 3 vjenke; skupaj 271. Avgusta meseca je bilo na novo vpisan h: 174 delavcev, 10 vjencev, 18 delavk in 1 vjenka; skupaj 203. Celotno število: 474.

Tekom meseca je bilo namenešnih 71 delavcev, 17 delavk in 5 vjencev, skupaj 93; zbrisanih radi poteka roka, radi preklica, povratka v domovino, boleznih itd.: 95 delavcev, 11 vjencev in 1 delavka, skupaj 107; celotno število: 200. — Vsi led tega je ostalo v e idenci 232 delavcev, 9 delavk, 29 vjencev in 4 vjenke, celotno število; 274.

Povpraševanjem po delovnih močeh strani 30 podjetnikov po 92 dela- cih in 17 delavkah je bilo skrajn v celoti ugodeno.

Dopolnilno vpisovanje šoloobveznih otrok v mestne ljudske šole. Vsi šoloobvezni otroci, kateri niso bili meseca julija vpisani v ljudsko šolo v mestu, se morajo predstaviti v dne h od 11. do 15. t. m. v statistično-anagrafskem zavodu v ul. Sanita št. 29, I. nadst., vr. 61, kjer se jim izročijo potrebna legitimacija za vpisanje v šolo. Opozorja se, da se morajo javiti v omejenem uradu tudi oni otroci, ki se učijo privatno, ali pa obiskujejo kljub statnemu b anju tu, šolo v kakem drugem mestu in slednje tudi otroci, iz kateregakoli vzroka oproščeni obiskovanja šole.

Za ugotovitev in likvidacijo vojnih škod. Generalni civilni komisarijat nanarjana, da so izloženi v uradnih prostorih deželne uprave v Trstu (mostni magistrat), v Porcu (deželna hiša) in v Gorici (deželna hiša, Viale 24. Maggio št. 1.) seznami izvedencev, izmed katerih se bo izbiral, od časa do časa, po en član komisije za ugotovitev in obračun vojnih škod. Proti pomankljivostim in napakam omenjenih seznamov imajo prizadeti pravice vložiti reklamacije v petih dneh in sicer pri tisti deželni upravi, ki je seznam sestavila.

DARUJI.

Za pogorelega sodr. Jernega Humar v Čepvanu sta nabrala ss. Stefan Kompara in Andrej Soban 81 lir. Darovali so v Lokavcu: Stefan Kompara L. 3, Andrej Soban L. 3, Kristjan Čopič L. 1, Ciril Kovač L. 1, Franc Soban L. 1, Franc Slokar L. 1, Leopold Slokar L. 1, Ivan Soban L. 1, Kristjan Kompara L. 1, Ivan Cernigoj L. 1, Anton Kompara L. 2, Franc Soban št. 109 L. 1, Neimenovana L. 1, Valentin Cernigoj L. 1, Karol Kovač L. 1, Alojz Lokar L. 1, Alojz Miheli L. 1, Gasper Kočevar L. 1, Ivan Batagel L. 1, Jožef Rebek L. 2, Franc Lužik L. 2, Jožef Batič L. 1, Franc Čopič L. 2, Alojz Stopar L. 2, Rudolf Kolavčič L. 2, Maks Valič L. 2, Rastislav Slokar L. 2, Adolf Subert L. 2, Josip Kovač L. 2, Josip Lokar L. 1, Franc Batič L. 1, Ernest Bevč L. 2, Stefan Sežun L. 1, Peter Hmeljak L. 2, Andrej Cernigoj L. 1, Ivan Blaško L. 1, Andrej Čoha L. 2, Franc Batič L. 2, Stefan Cernigoj L. 2, Andrej Batič L. 2, Anton Batič L. 1, Jožef Hmeljak L. 2, Valentin Kočevar L. 1, Jožef Česnik L. 1. — V Ajdovščini: Ivan Kertel L. 2, Janko Bavčer L. 3, Franc Furlan L. 2, Alojz Repič L. 5, Franc Kožman L. 1, Karolina Lokar L. 2. — Skupaj L. 81. — Delavci, posnemajte! Darovateljem in zlasti sodrugoma nabilrcema najlepša hvala!

Delavstvu vseh dežel!

(Manifest »Mednarodne strokovne zveze«.)

Glede na težko resnost svetovnega političnega položaja, pozivlja mednarodna zveza strokovnih organizacij organizirati proletarijat vsega sveta, da se neomahljivo upre vsak vojni. Organizirani delavci sveta morajo biti v zmislu sklepov mednarodnih strokovnih kongresov v Bernu in Amsterdamu pripravljani, da združeno vsi pomočniki, ki so jim na razpolago, da zadrženo preprečijo vojno, in vzpostavijo končno mir med vsemi narodi.

Internacionalna strokovnih organizacij obsoja na podlagi načela samoodločbe narodov tako vsakršno poseganje tujevc v notranjepolitične zadeve katerega naroda kakor tudi vsakršno podporo protirevolucionarnim vojskam.

Mednarodna strokovna zveza pozivlja vse delavce, da se temu ustavijo in primemo ravna.

V zmislu tega načel in z ozirom na dejstvo, da so rusko revolucijo napadli Poljaki, zahteva mednarodna strokovna zveza takojšnji konec protirevolucionarnih vojaških napadov na Rusijo ter zahteva za ruski narod jamstvo, da se nadaljni napadi ne bodo vršili.

Spričo izjave ruske vlade, da hoče skleniti mir s Poljsko na podlagi poljske neodvisnosti in samoodločbe poljskega naroda, izjavlja mednarodna strokovna zveza, da mora na tej podlagi bratomorno pobijanje množic prenehati.

Splošni svetovni mir se mora čimprej vzpostaviti, in sicer na podlagi revolucionarnih pridobitev in neodvisnosti narodov! Da se ta proletarski in povsem človeški cilj doseže, pozivlja mednarodna strokovna zveza vse organizirane delavce, da se ne dajo izrabljati kot pomočniki kapitalističnega imperijalizma in energično odklonijo vsakršen prevoz čet in municije.

Smeri se zavajajoča akcija delavcev mora lot čuvarica človeštva razbiti reakcionarno »Sveto aljanco«, ki jo hočejo zopet obnoviti.

Niti en vlak z municijo ne sme voziti, niti ena ladja z vojnim materijalom ne sme zapustiti pristanišča, niti en vojak ne sme biti odpeljen!

Za vojno nobenega hraniiva več! Mednarodna strokovna zveza izjavlja, da proletarci vseh dežel morajo izvesti to akcijo.

V namenu, da varuje svobodoščne delavcev in razvoj socijalnih pridobitev, ter v prepričanju, da mere le volja delavcev ustavi vojne, pozivlja mednarodna strokovna zveza vse deželne centrale, da če bi bilo potrebno, izvedejo svoj sklep z velikanskimi akcijami ali s splošno stavko.

Mladim žrtvam krvavih spopadov na tržaških ulicah izreka komunistična mladina zasednega ozemlja svojo solidarnost. Obenem svečano proglašajo, da jih bo kruto maščeval nad bratit italijanske buržoazije in nad tolo plačane svojati. Hudočestva gruč krvožežnih norcev ne ostanejo nemaščevana!

Nobeden odločen boj se ni pričel brez predhodnih spopadov. V vsakem boju so bile zmage kakor porazi. — Ako hočemo zmagati, moramo znati vzdržati!

DOPISI

DESKLE.

Tudi pri nas v Desk'ah smo občutli dne 29. avgusta sad militaristične in nacionalistične govore. Precej populadne je prišla večja družba vojakov iz Plavi v gostilno R. Zimic, kjer so se zabavali. Njih vedenje v gostilni je bilo naravnost izjavljivo. Ker je pa civilno ljudstvo ostalo kljub temu popolnoma mirno in hladnokorno, se je omenjena družba podala v Medveščekovo gostilno v vas. Tu so se pojavila ista, celo še huja izjavljavanja napram mirni domačinom. S prirojenim jim zvičajem so skušali, da bi se jim pridružili domači fantje in dekleta. Toda tudi tukaj se je njihov zvijih načrt — izjalovil. Nato so se odpravili iz gostilne.

Ovrog 7. ure zvečer se je pripeljala zopet druga družba vojakov ravnotako iz Plavi, ki je pa prihajala iz Kanala, ter se vstavela v gostilno R. Zimic. Med tem je bil tudi narednik artiljerskega bataljona, ki je bil povzročitelj vseh grozljivih dogodkov tega večera. Gostilničar, videvši napeto pri vokalih in še vedno izjavljanje, je opozril iste na policijsko uro; to je dalo vojakom povod, da so zahtevali, naj se odstrani prej civilni gostje. Na prošnjo krčmarja so se domačini takoj in mirno odstranili. Vojskovo je nato zahtevalo še p'jače, kar jim je gostilničar tudi vsrgetel v največjem strahu. Vojaki so se zahtevali, da mora gostilničar dovoliti igranje na orkestrion, češ, da oni hočejo pesniti. Krčmar, videvši njih nasilnost, — se je izgovoril, da je od strani županstva godba zabranjena. Sedaj so zahtevali, da se jim pokaže županovo stanovalništvo, da ga razbijejo s bombami. Nato so v največjo srditost zapustili gostilno. Med tem je slučajno našla Marija Belot mleko iz sosednje barake. Ardit narednik to vidi, se je zalel in v žensko z raznimi pri mki in jo gonil spat, kakor jo je udaril s palico po roki, da jej je odvenela. V isti bližini se je nahajal na svojem dvorišču J. Gomišček, s katerim se je zgodil isto. Med tem se je opazalo vedno naraščajoče vojskovanje. Za kakih pet minut pozele so vdrl v ba ako Ang. Gorjanc in njegove sestre Marije vdove Kralj, kateri ima 6 nedoraslih otrok. Cela družina je bila že pri počitku. Vojaki so začeli z veliko divjostjo razbijati po baraki in prepetati sira o mater. Otroci so se prebudili in so vsi preplašeni, na pol nagi, zbežali iz barake. Med tem se je čulo zunan več puškinih strelav. Mati v skrbih radi zbežalnih otrok, začne vpiti in klicati na pomoč, podavši se med silnim streljanjem iskati otroke. Končno se ji je vendar posrečilo spraviti otroke v barako, le starijšega Franceta ni bilo nikjer. Družina je šla zopet iskati pogrešana. Streljanje se je vedno bolj in bolj nadaljevalo; med tem so drugi vojaki razbijali po sosednjih barakah. Ljudje so v groznem strahu vstrel pušk nih saliv in divjeva v tja zbežali po polju in goz'ovih, kličoč na pomoč. Med tem je omenjena družina že našla pogrešana, toda — mrtvega. Ko so vojaki to videli, so zagnali radostno klic: Uno è morto! Nato je nastal med ljudstvom grozen jok in krič. V tem času je par fantov obvestilo karabinerje v Kanalu, kateri se pa niso takoj javili. Doli iz vasi se je podal proti domu R. Koželja in družbi lesnega trgovca Ivana Čepak iz Trsta. Ko sta prišla v bližino Gorjančeve barake, na mesto prejšnjega strašnega dogodka, je njiju zadela ista usoda. Prvi je bil le lahko ranjen, drugi pa smrtno. Lesni trgovec ze ranjen, odkoči še par korakov in se zgubi na tla. Vojaki, to videvši, priskoči eden k njemu in mu zadá drugi strel. Vsi del prevelikega števila vojskova, mu je bila pomoč — nemogoča; šele ko so karabinerji došli iz Kanala, ga je bilo mogoče za silo obvezati. Zjutraj, po teh strašnih dogodkih, je bil z avtomobilom prepeljan v bolnišnico, kjer je pa podlegel rani.

Ljudstvo, ki je videlo te grozote, je v strahu bežalo proti vasi Deskle, vojskovo pa jih je zasedevalo in streljalo za njimi. Ko so prišli v vas, so začeli razbijati po barakah. Kjer je bila baraka zaprta, so s silo vlomili in razbili vse, kar jim je prišlo pod roko. Po barakah so našli le starčke, kajti vse drugo je iz strahu zbežalo. Vsa vas je bila prazna. Ljudstvo je napoli obtečeno pobeg iio v gore in po polju. Pri ori so bili tako strašni, da se je marsikateri izrazil, da niti v bivši vojni, da se ni kaj takega pripetilo. Ta strašni prizor je trajal od 10. in pol do 3. in pol popoldni, t. j.

do prhoda karabinerjev, kateri so res v času prisotnosti izvrševali vestno svojo službo in tako rešili s svojo navzočnostjo, gotovih in hujskih nesreč.

Dogodki v Flaveh in seda ji dogodki v Desk'ah kažejo podivjanost zasedbenih čet in brezvestnost vlade, ki pošilja najbrezobraznejše vojskovo med naše ljudstvo. Pa pravijo, ča so naši odrešitelji in prinašalci svobode! Mi pa priberjemo, da so res odrešitelji. — toda do sedaj v naši vasi le dveh — iz tega sveta. Morda, morda prihaja že d' Annunzio iz Reke na Gorik? —

Vprašamo merodajno oblast, ukrene-li kedaj, da bomo inreli vsaj po noči mir nasilneži? Ah, kaj nam zasije zarja toliko zaželene svobode in miru, ki jo pričakujemo kot Vesno na zlatih in s cvetjem posutih krilih! Pride-li kedaj? Pogreb žrtev — enajstletnega Franceta Kralja se je vršil dne 31. avg. ob 10:30 uri ob veliki udeležbi in z veliko slovesnostjo. Godba je igrala pogrebne žalo t'inke; ljudstvo je bilo ginjeno in pokazalo, da bje v njihovih srcih čut sožalja. — Ti ne, ozabni France, pa počivaj sladko, saj si moral žrtvovati svoje mlado življenje! Na svidenje nad zvzdami!

DEKANI.

Večki slavnosti dan s sodelovanjem bratskih organizacij je izpolnil nad vse pričakovanje svečano in veličastno. Srčna hvala vse, ki so do tega pripomogli. Žlahti mlajskemu, šk'ijškemu in dekanskemu godbenemu društvu. Zahvalujemo se tudi bratskim godbenim društvom iz Hrvatov, Koroscev in Va e d'O'ra, kakor tudi vsem razlicarovalcem in ravzočim, ki se niso vsrtili nobenega truda in napora, da bi pripomogli k lepemu uspehu. Govorniki so govorili navzočemu občinstvu v slovenskem in italijanskem jeziku ter navduševali ga za boj do skrajnosti: za proletarsko m sel, slogo, bratstvo in enakost, za omiko in prosveto, za svobode in ljubezen, za boj kapitalizmu in tiranstvu, boj za naše ideje in občni blagor. Doklamacija „Dela“ je izpadla tudi nad vse pričakovanje lepo. Upamo, da se bo to delo nadaljevalo z vztrajnostjo do — skrajnosti.

OTTO ROHLE:

Socialistična vzgoja

Vsa vzgoja — v strogem naiprimotivnem izrazu — je samo danje in jemanje, vzrejanje sem in tja telesnih in duševnih sil med otrokom in vzgojevalcem. Razvijajoč se, od zmožnosti na zunanji, očituje otrok izraze svojega bitja, svojega dušnega doživljanja in pridobivajoč se v našem svetu, sprejema — v igri in proti igri, pod vpliv pravih vnanjih dejanj in dogodkijev, vključevajoč in vplivov svojega in tujeja — vzgojno dovršitev.

Dosedanja vzgoja je omejena v glavnem na do-sego duševnih in umstvenih dejavov. Telesno izrečni otrok si je v vplevanjem gromadnih znanosti, pedagoški mu bile moralne zapovedi in je po vzgojevalčevi volji obrazoval svoj voľjo. Vse pri-čevanje je težko k vzgoji dojmov in občutkov. Za-ogledelj same šole, knjižna znanost, verbalizem in vzgoja h trpčnosti.

Nova vzgoja smeri v temeljitejšo, a povsem na-sprotno obzornje. Najprvotnejše, slovesko najdoga-čenjše je, pravi ona, njegova prirojenost. Razvoj in uveljavljanje te posebnosti, mora dati smoter vzgoje. Zunanji vplivi naj samo budijo, osvobodijo ter stopnjujejo raste in doživljanje. Velja izrazom; — oni so nam poročili da otroka dojmimo, razumemo in ga ukoristimo v predladi avrvišnji socialnega organizma. Ne občutuje to, kar človek je in zna, občutuje pač, kar človek zamore in kar izvrši. Za-ogledelj delavske šole, doživljajski pouk, samo-razvoj in vzgoja k dejanju.

V socialistični družbi, sodelovalni prostih držav-ljanov na enaki gospodarski podlagi, so vsi — ker so v enaki meri deležni dvigovanja delavskega pri-dekla in vzvišanja kulturnega nivoja — obvezani, da sodelujejo na zavarovanju in razvoju ekonom-skega, socialnega in kulturnega življenja. Vsakdor, proizvajaj in doprinesaj svoje najbolše, svoje naj-više. Vsakdor si lahko, s primerno izobrazbo in vzgojo, zmožen najvišjega delovanja. Šola ni več razredno orodje v izobrazbo nekaterih, ki bi vladali in uživali, da privadit druge k hlapčevstvu, izko-riščenju in pomanjkanju, ona je splošni blagor k svobodi, rešitvi vseh sil in sposobnosti, je ključ razvoja vseh talentov, stopnjevanja in ukoristitve vseh umstvenih in duševnih potencialov. Enotna šola — po svojem organizatoričnem je, po svojem pedago-gičnem sestava v najneposrednejšem in najširšem pomenu besede — delovna šola.

Za vzgojo k delu z delom, predstavlja igra na-ravno prvotno obliko. Prvo prilžnost, da se zamoro-jejo razvijati otroške zmožnosti in sila na lažji, svobodnejši, veselješi in tvoritelnejši način, očituje igra. Gibalni — gromadnisti — in tvoritelni negon se razodevajo v nekem kretanju; moč, volja in fan-tazija doživijo srečno razvorenje, in otrokovo pro-iranje se izreža v odločajočih ali, kakor pravi „Prä-bel“: chrez izreza čelo. Je posttransko, kaj igra otrok; samo, da se resnično igra, ča se pravi pro-

stovoljno, — iz notranjega moranja prizadeven in tvoritven, — doživljajoč se v izrazne oblike. Naj li čutek jase gubico, ali naj dedkica postuje repo kot dete v povoj; če plavajo galosi in čevlji po tleh kot lažje — je vseeno zmeraj se notranji doživljaji v mejah otrokovega hotenja stvarno izražajo s sred-stvi.

Socialistična vzgoja se pričinja z otroškimi vrt-icem, ki je obvezen; že v zgodnji mladosti se izloči mladi človek iz fasiljoločnega združenja, družine, da vstopi v socialistično združenje igrišča. To že radi tega, ker v družini, temu gnezdu egoizma ne pro-speva solidarnost, ki je etični element socializma, in katere se ne more pridržati vsajevnemu zadržanju deraščajočega otroka. — Otroški vrtec postane otroču novo družinsko združenje. Tukaj bo on te-lesno in duševno preseljen. V neprestani vezi rok in čutil, v pospevalnem razvoju duševnega živ-ljenja, zadobi njegovo hotenje voljk, ki zamore dvi-gati igranje tvorjenje vedno bolj k umetniškemu stvaranju. Ni v bistvu razlike med igranjem otro-kom, proizvajajočim (producentom in vsotvarjajočim umetnikom, razločuje jih le stopnja in sredstvo.

To slednje, stopnje in sredstvo, se zelo zapemeni, ko prestopi otrok iz otroškega vrtca v otrokovi dom. Otroški strokovni čim je žerščice vsake šole — ali vzgojne skupnosti, predstavljajo občino ali združenje več osebk, ki vsebujejo razno otrokovega vrste in strokovnega doma še kopuščice, telovadne gostore in telovadnice, knjižnice in čitalnice, labo-ratorije (kemijske delavnice), kovavnice, tovar-niške obrate, poljedelstvo, znanstvene in umetniške inštitute (zavode). Tukaj se dovršuje, v najširšji in vsajznati delitvi med delom in učenjem, produktiv-nom tvorenjem in teoretičnem poučkom, produktivno doživljanje in odgojni vplivom, samozav- in zre-locni proces deraščajočega človeka v delovnega sodelavca. Varka delavnica in tvorilnica sta školski prostor in vzgojevalnica, vsaki opravke na polju ali v obratih je kos podlaka in izobraževalnega troška.

Vsaki učitelj je sodelavec in mojster v produktiv-nem procesu; vsaki sodelovalec in (tehnik, vrtnar ali umetnik je členem občine in vzgojitelj. In kar otrok pridobi kot učenec, odda obenem kot poljedel-ski, kot tvorniški delavec; s tem, da proizvajaj realne vrednote, očljuje svoje idejne vrednote. Vse zmožnosti disciplinirno črpijo iz praktične de-javnosti svojci pncipozitve in oživljenja. Vsi obrati inobčujajo v izobilju materialno substanco za abstraktno obliko teorije.

Vzviševanje, se razvija mladina duševno in um-stveno; tvorna sila se stopnjuje z njenim rasteanjem. Aktivna vzgoja vedni najvišji dejavnosti: ostane naraščaj delavcev, produktivnih tvorilcev, iznajdi-telej in kulturnih pionirjev.

Socialistična družba bo družba ljudi, ki so uspe-šobni za najvišjo in za najrazvostnejše produkcijsko delo, in bo kulturno predstavljalca tip harmoni-čne popolnosti. In življenje in bo indikator usivar-jajitve, dovršitve, zdatnje in bodočnosti!

Zdravnik F. J. KERN:

„KRIZ BOLI“

„Križ boli“ — to je ena najbolj navednih boleznii. Če vprašate ženske, se bo vam vsaka druga pri-to-žila čez „ta ubogi križ“. Vprašanje je, zakaj boli. Priznati moram, da je to dostikrat uganika celo za zdravniko.

Vzrokovi za bolan križ in hrbet je menda na sto-tine; saj je veliko akutnih boleznii, kakor influenza, koze, leger, šklatica in druge, pri katerih je bole-čina v križu eden najbolj nadeležnih znakov.

Navedel bi pa nekaj glavnih vzrokov. Lahko jih delimo na mehanske, patološke in — namišljene. Mehanični vzroki so predvsem zvišanja in izmak-njenja, poleg raznih udarcev. Patološki vzroki so pa različne akutne ali kronične bolezni v krvi, ki zaidejo tudi v križ. Med tem je tudi seveda naš znanostni ali kerentični revmatizem in pa razni zarastki pri starejših ljudeh, pri katerih postane hr-benica bolj trda in negibna.

Namišljeni vzroki se dote pri ljudeh, ki tožijo, da jih vse boli, pri katerih pa ni po daljših natan-čnih preiskavah mogoče najti nobene prave bolezni. Veliko bolnih križev dobimo po nesrečah na žele-znicah, ker si v takem slučaju vsak želi kolikor ma-šine odkodniti, če je poskodbano ali ne. Zato je izraz „železniška bolezen“ že od nekaj v rabi, da zaznamujemo boleče križice kot posledice železnih nesreč.

Pri izvajanju je najboljša pomoč počitek in imo-bilizacija križa s pomočjo pripelence. Treba je vzeti dve unči ščke pase in jih oviti in nategniti preko hrbita od enega kolka do drugega. Navadni obliži za križ so preletrakci zato le malo začejejo. Pripel-enka se kupi v vsaki lekarni in vsaki velikosti; treba je seveda vzeti večje valčke. Pripelpenko pu-šite na križu kakih pet dni, dedker se dobro drži, potem se odstrani in križ namaže s spiritom ali z mazilom, da se koža do čebra pozdravi. Čez dan ali dva, se pritisnejo novi trakci. To se ponavlja, dok-ler ni križ zdrav. S tem držimo kosti skupaj, in damo pričko hrbitu in križu, da se odpočije, in se mišice manovo utrde. Tudi bolečine veliko hitre-je izginejo.

Kako malo besedi je potrebnih, sem si mislil, da sprememil to slovesko dušo prav iz dna.

Potem me je prešinila misel, da bi se peljal k n'i, si vse povedal ter jo proci, naj me ne obišče. Ali pri tej misli me je zgrabila taka besnost, da sem menil, da moram to „prokletno“ delke zadaviti, če bi seda, menačema vstopila, čutil sem se sposobnega, da bi jo v takem trenutku žalil, ozmerjal, bil in ven vrgel.

Več dni pa je preteklo, a Liza ni prišla. Postal sem mirnejši. Posebno vesel in dobre volje sem bil po de-veljih zvečer, ko Lize ni bilo več pričakovati. Potem sem šel na sprehod ter se prepustil sanjarjam. Tako n. pr. sem Lizo rešil ravno s tem, da me je ona o-biskovala, in sem z njo govoril o vsem. Dvigal sem jo duševno, izobrazil jo. Slednjije sem zapazil, da me ljubi. Delal sem se, kakor bi njene ljubezni ne o-pazil. Sleditji ni mogla več prenašati: Zmedena, v svoji polni toploti, drhtela in črčeta se zgrudi pred menoj in reče, da sem njen rešitelj, da me ljubi nad vse na svetu. Pogledam jo začudeno, ali ... Liza, rečem, meniš li, da nisem opazil tvoje ljubezni? Vse sem videl, vse sem opazil; ali kot prvi nisem se bdel izraziti zahtevo do tvojeja srca, ker sem se domil, da bi te moj vpliv nate in tvoje čustvo hval-ježnosti prisililo, vracati mi ljubezen, zbuditi neko prišljeno čustvo, ki morda niti ne obstaja — in tega nisem hotel ... ker to bi bilo ... tisto ... to bi ne bilo rahločutno ... Ali seda, sedaj si moja, si moje bitje, čista si, lepa, ti si moja lepa žena.

„Svobodna in pogumna stopi kot gospodinja mi v moj dom ...“

Potem živiva duša v duši, odpotujeva v inozem-stvo itd.

Z eno besedo, sliko sem razpredel tako daleč, da se mi je istina kmalu zastudila ter sem pričel zmer-jati.

„Kako naj pride ta ženska k meni? Iz onih lih zvečer sploh ne sumo hitreji. Bilo mi je, kakor da bi moralu priti zvečer krog sedme ure. Vendar mi je dejala, da tamkaj ni še stalno nastavljena, da uživa

Veliko žensk in tudi možkih trpi na slabem križu, ker so vedno pripognjeni. Mišice se v takem slu-čaju nategajo in oslabe. Ko se oseba zdrava, so mišice ohlapne in križ boli. Nekateri ljudje si ne vzamejo dovolj časa, da bi se pri delu večkrat zra-vnali, in čepo v dve gubi skleneni ves dan, če treba ali ne. Dobro je hrbet vaditi, kot vaščuro roke, in ga večkrat na dan pripogniti in zravnati. Pokončna hoja obenem pomaga, da ne boste na stara leta gr-basti.

Pri drugih ženskah je vzrok „križobola“ bolezen na notranjih spolovih, posebno upadla maternica. Nekaterim pomaga operacija.

Tudi zapeka in spolne bolezni seminja povzro-ča o hude bolečine v križu. Treba je seve zdraviti prvotno bolezen.

Za revmatizem v križu je dobra masaža, greje in kopeli. Za akuten revmatizem to seve desti in pomega, bolj pomagajo zdravila kot so aspirin in salicylati. Pri lahkih oblikih in požrešnih mesojedih pogosto naletimo na protiv, ki najrajši začde v palec na nogi, vendar mu je tudi križ jako priljubljen. Za protiv pomaga samozatejevanje pri jedi in pijati in nekatera zdravila, ki so jako učinkovita.

Iz tega članka boste izprevideli, da „boleč križ“ ni tako enostavna bolezen, kot si je predstavlja o-mažci, ki vam garantirajo, da vam vsak križ ozdra-vijo s pritiskanjem pešcev ob hrbenico.

PO SVETU

Tisoč novih sovjetskih delavcev. Na univerzi v Moskvi se je ravnokar praznovalo promovir-je tisočero novih diplomatov za upravna dela. Ti bodo sedaj izpopolnili svoje praktično znanje v narodnih gospodarskih svetovih in v upravnih korporacijah. Teh tisoč delavcev in kmetov je o-biskovalo vsučilniške prostore v prostih urah zadnjih šestih mesecev. Največ njih je obiskovalo prej samo vaško šolo. — Vseučilski tečaj ob-ega tri mesece teoretičnega in tri mesece praktičnega pouka. Tečaji sestajajo iz fizike, kemije, političnega ekonomije, zgodovine revolucionarnih gibanj na zapadu in v Rusiji in sovjetske zakonodaje v vseh okrožjih. Ti gojenci so postali sedaj izurjeni zidarji nove družbe.

Prof. Wundt umrl. Dne 1. t. m. je umrl v Lipskem (Nemčija) v 89. letu svoje starosti slavni nemški učnjak, psiholog in filozof, prof. Wilhelm Wundt.

Vojna je rodila 18.000 milijonarjev v Zdru-ženih Državah. Imenik p'avečalcev veznega do-hodninskega davka pokazuje, da je število mi-lionarjev v Združenih državah naraslo tekom vojne na 34.000. Leta 1917. je bilo 16.000 mi-lionarjev, torej je vojno profiterstvo v zadnjih treh letih po odilo 18.000 milijonarjev.

Vojna je naredila 12 milijonov sirot. Za-stopniki ameriškega Rdečega križa so zbrali po-datke v osemnajstih državah, k pokazujejo, da je 12 milijono otrok izgubilo očeta in mater ali samo očeta tekom vojne. Rusija ima štiri mili-jone takih sirot, Nemčija tri milijone in Francija en milijon. Albanija je zadnja na listi in število njenih sirot znaša 17.000.

Odločno francoskih železničarjev. Izvrše-valni odbor zveze železničarjev je informiral mi-nistrskega predsednika Milleranda, da bodo žele-zničarji prenehali z obratom na vseh železnih tisto uto, ko Francija napove vojno sovjetski Rusiji in prične z transportiranjem čet in municije na Pojsko.

Delavski korespondenčni broji. Internacio-nalni tisk v Združenih državah je ustanovil za-družno korespondenčno agencuro: Federacijski tisk. Samo dnevnik delavskega tiska morejo pos-lajati člani te agencure. Sedaj je uclanjenih že 106 časnikov, ki plačajo zelo majhno svoto v raz-merju svoje razprodaje i troji se nahajajo v Chi-cagu, New Yorku in Washingtonu. Vsak dan od-dajajo 800—1000 besed in sicer socializmom ka-kor komunisti in kmečkim glasilom.

Kirgiška sovjetska republika. Novoustanov-ljena kirgiška sovjetska republika obsega guber-nije: Semipalatin k, Akmolinsk, Turgai in Uralisk, kakor tudi del transkaspijske pokrajine Astrahana. Sovjetska Kirgizija bo ena držav ruske sovjete konfederacije.

Komunizem v Čilu. Iz Santiaga v Čilu (Južna Amerika) sporočajo z dne 9. t. m., da se na-daljujejo tam aretacije oseb, osumljenih anarhi-stičnih in komunističnih nakleov. Prošlo noč je bilo aretiranih na domu več kot 50 oseb, veči-noma tujevc. Oblasti zagotavljajo, da so odkrile razširjeno zaroto, organizirano v industrijalnih središčih.

XVIII. svetovni kongres „Svobodne misli“ se je začel dne 8. t. m. v Pragi. — V vpra-šanju ločitve cerkve od države se je kongres od-ločil za francosko proti ameriškim rešitvi.

Izdaja za socialistično zvezo v Julijski Benečiji in odgovarja za uredništvo IVAN REGENT

Tiska tiskarna „Lavoratore“ v Trstu.

Občno konsumno društvo v Idriji

registrovana zadruga z omejenim poročtvom

Ustanovljeno leta 1898 ima 1127 članov, Lir 4.861,59 rezervnega in Lir 7.333,62 društvenega sklada. Ima 9 lastnih hiš,

valični mlin

z električno razsvetljavo, zemeljsko po-sstvo, gozde in travnike. — Ima cen-tralno prodajalno opremljeno z vsemi potrebščinami, manufakturnim, galanterijskim, kolonijalnim, špecijalnim blagom ter vsake vrste pišaj in tri filijalke.

Sprejema hranilne vloge ter jih obre-stuje

po 5 od 100

ki so investirane v blagu katerega vred-nost se rentira dočim denar malo velja. Hranilne vloge se lahko vlagajo osebno ali po nakaznici na zgorajšnji naslov, proti takojšnji izdaji hranilne knjižice.

VOĐSTVO.

Osvoboditev proletarijata bo delo proletarijata samega!!!!

Društvena krčma

pri Sv. Križu pri Trstu

toči izborno belo in črno domače vino in ima na razpolago vedno gorke in mrzle jedi. Postrežba točna.

Zaloga ur in zlatnine ter delavnica

ALOJZIJ POVH

rodni izvedenec

Trst, Piazza G. Garibaldi 3 (ex Barriera)

Zadružna gostilna

prej „Pri Prelovcu“ se nahaja sedaj pri

J. ŠTRAUSU

tik šole v Idriji

Dnevno novi dohodi!

Trgovina z raznovrstnim blagom

M. Ferjančič

VIPAVA

Manufakturno blago, jestvine, južno sadje, železnine, razno-vrstne potrebščine za kmeto-valce itd. itd.

Priporoča se slavnemu občinstvu v vipavski dolini

Dnevno novi dohodi!

Kmečko delavska gospodarska zadruga

v Dobravljah na Goriškem

Ima v zadrudni kletki več sto hl. najboljšega naravnega

VINA

po zmernih vsakdanjih cenah.

Daje od 56 lit. naprej.

Čevljarska zadruga v Mirnu pri Gorici

vpisana zadruga z om. zavezo

Čevlji domačega izdelka

iz tovarne Čevljarske zadruge v Mirnu pri Gorici se prodajajo:

v Gorici: zadrudn. prodajalna v hiši centralne posojilnice — Corso Giuseppe Verdi šte. 32.

v Trstu: zadrudna prodajalna v ul. dei Rettori šte. 1.

v Vipavi: trgovina S. Beltram.

Blago se pošilja tudi naravnost iz tovarne v Mirnu pri Gorici in sicer na drobno in na debelo. Ceniki se pošiljajo na zahtevo vsakomur.

FEDOR DOSTOJEVSKI: Zapiski iz Podolja III.

Sicer brtke resnice nisem tako hitro spoznal. Ko se zjutraj po par urah trdnega spanja prebudim ter premlinim vse, kar sem doživel, sem bil nemožno presenečen o svojih večeršnjih sentimentalnostih, o vseh večeršnjih izbruhih groze in sočutja.

„Pju, hudič, kakšno baje razpoloženje premagava večnih mož! rečem sam sebi. „In kaj me je premotilo, da sem ji naznanil svoj naslov? Če me sedaj v resnici obišče? Sicer pa, naj pride, škodovalo itak ne bo ...“

Podnevi sem se pogledal v svoje delo — uradnik sem bil pa nekem ministevstvu — odpravil sem svoje posle, tako da na Lizo nisem mislil več. Ko pa je napočil večer in sem zopet sam sedel v svojem stanovanju, zbudilo se v mojih možganih vsi večeršnji vtisi in vse večerji izgovorjene besede na-mivo. Nekaj posebnega se je zdramilo v moji notranjosti, v globini mojega srca in moje vesti, in ni ho-telo izginiti, temveč me je napolejevalo s strastnim hrapenjem. Stopil sem na ulico ter blodil po ži-vahnih delavskih ulicah Petrogradja. Vedno mi je bilo posebno veselje bloditi v večernih urah po teh ulicah, posebno kadar so se vracali domov razni ljudje, delavci in obrtniki, ki jim je vtisnjen v obličje pečat slabih za vsakdanji kruh. Meni je ugajal ravno ta lov za vsakdanjim kruhom. Nočnjim večer- pa me je učilo vrvenje posebno vznemirilo. Svojih čustev nisem mogel obvladati. Srce me je bolelo in otoplo razpoloženje me ni hotelo zapu-stiti. Ves zmeden sem se vrnil domov; bilo mi je, kakor da bi bil zagrešil zločin.

Neprestano me je mučila misel, da bo Liza prišla. Čuden pa je bilo pri vsem tem, da me je izmed vseh večeršnjih doživljanj mučil izključno le spomin na njo. Vse drugo, kar se je dogodilo, sem že pozabil, izginito mi je že iz spomina.

„In če res pride?“ sem neprestano mislil. „Nu, pa naj pride. Hm! Nepriljetno mi bo vsakakor, ker bo videla, kako živim. Včeraj sem se zdel v njenih očeh ... nekaj junač ... in zdaj ... hm! Tudi je grodo, pasti tako nizko. Revščina mojega stanovanj! In še včera sem se drznil peljati se k nekemu di-šnju v tako oguljeni obleki. In moj počivalnik z raz-trganim večičnim platnom, skozi katero je gledala slama! Moja domača halja s temi kumjanki! Kako stecmašno! ... Vse to bo videla; tudi mojega služo Apclona. Njegov mrj jo bo gotovo žalil. Ostal bo v njeni bližini samo, da bo imel priliko pobahati se. In jaz se bom, kakor običajno pred tujimi ljudmi, tudi pred njo plašil, se priklanjal, zavijal se v raz-trgano domačo haljo, se smehljaj in zopet potvarjal. Pju, kako gusnol! Ali mi samo to, ne — kar je še huje, — nadel si bom zopet onco nepošteno, lažljivo krinko!

Ta misel me je razplutala in glasno sem kriknil. „Ne to ni bila nepoštena krinko! Govoril sem včeraj odkritosrečno. Prav natanko že vem, da živi v meni neko resnično, odkrito čustvo. Hotel sem tudi v nji vzbuditi plemenita čustva ... ker jokalca je, in to je bilo dobro, to je vplivalo blagodejno! ...“

In vendar se nisem mogel počutiti.

Ko sem se že vrnil domov, stala mi je ves večer Liza pred očmi, vedno v isti prejšnje noči, ko sem razsvetlil njeno sobo z žigico ter zagledal njeno bledo, spreminjeno obličje z onim bolečim izrazom. Kakšno bedno, nenaravno, potvarjeno smehljanje je bilo to! Tolerat je nisem vedel, da bo živela Liza skozi dolgih petnajst let ravno s tem bednim, pot-varjenim, nepotrebnim smehljanjem v obličje v mo-jem spominu.

Drugega dne sem skušal se otrestiti vseh teh občutkov kot pretiranah. Ali vse te domišljije so kon-čale sleditji tako, da sem verjel, da bo vendarle prišla.

„Prišla bo, gotovo bo prišla!“ kriknil sem ter divje korekal po sobi gorindol. „Če ne danes, pa jutri ali pojutrišnjem. To je že tako priro,eno tem predelanim romantičnim dušam!“